

Velká Morava

V roce 830 byla na území nynějšího Česka a Slovenska dvě knížectví - **Moravské knížectví** (vládl zde Mojmir) a **Nitranské knížectví** (vládl zde Pribina). V Moravském knížectví dochází k **šíření křesťanství z Východofranské říše**. V roce 833 byl nitranský kníže Pribina vyhnán Mojmiřem a došlo ke spojení obou knížectví - vzniká **Velká Morava**.

Sousedem Velké Moravy byla **Východofranská říše, která usilovala o její podmanění jak vojenskou cestou, tak pomocí křesťanských misí**. Křesťanské liturgie z Východofranské říše však měly **latinskou podobu**, a proto byly pro **nižší vrstvy nesrozumitelné**. Kníže **Rastislav** (Mojmířův synovec) se obrací na **byzantského císaře Michaela III. s žádostí o vyslání věrozvěstů, kteří budou kázat ve slovanském jazyce**. A tak roku 863 **přicházejí na Moravu Konstantin a Metoděj, Řekové ze Soluně, kteří znali makedonštinu (slovanský jazyk) a vytvořili spisovný jazyk „staroslověnštinu“ i písmo (hlaholici) - z minuskuly řecké abecedy (z malých písmen)**. Začali **překládat bohoslužebné knihy, přeložili i část Nového zákona**. Konstantin a Metoděj **zavedli na Velké Moravě liturgii (bohoslužby) ve staroslověnštině a vychovali další kněží**. Na Moravě vzniká i **moravské arcibiskupství**. Po Metodějově smrti však dochází ke sporům o jeho nástupce i liturgický jazyk a Metodějovi žáci byli vyhnáni z Velké Moravy (rozešli se do Bulharska, na Balkán a do Kyjevské Rusi). Slovanská liturgie se udržela pouze na několika místech - např. v Sázavském klášteře; **Velká Morava se opět přiklonila k západnímu křesťanství (latinskému)**.

Rastislav byl zbaven moci svým synovcem **Svatoplukem**. **Za Svatopluka dosáhla Velkomoravská říše svého největšího územního rozsahu (Morava, Slovensko, Čechy, Polsko, Slezsko, Panonie)**. Svatopluk uzavřel mír i s Východofranskou říší a zavázal se k placení poplatku („*tribut pacis*“ = **poplatek za mír**). Sídlním městem moravských knížat byl **Velehrad**.

V roce 894 **umírá Svatopluk, poté sílí útoky Franků a od Velké Moravy se odtrhly i Čechy**. Svatoplukův **nástupce - Mojmir II.** se pokouší stát ještě zachránit, ale musí čelit útokům Maďarů, kteří se na konci 9. st. objevují v Panonii (kočovníci z východu zabývající se chovem dobytka a loupežemi). **Poslední zpráva o Velké Moravě je z roku 906, kdy se říše roztržila na několik knížectví a jižní část obsadili Maďaři**.

Příčiny rozpadu Velkomoravské říše :

- **vnější** - Maďaři, kteří pustošili hradiště (střediska kultury, řemesla a obchodu).
- **vnitřní** - rozbroje uvnitř vládnoucího rodu (viz pověst o prutech Svatoplukových)

Význam Velké Moravy

- **první státní útvar** na našem území
- **rozšíření křesťanství**
- založení **slovanského písemnictví**, přeložení **části Bible a liturgických textů do staroslověnštiny**
- vznikly **panonské legendy (o životě Konstantina a Metoděje), veršovaná kniha k Evangelium - Proglas**
- architektura - vznik bazilik, rotund
- **šperkařství**

Centra: **Mikulčice, Staré Město, Znojmo, Děvín, Nitra, Olomouc, Velehrad**

Otázky k tématu Velká Morava

1. **Jak vznikl státní útvar** označovaný jako Velká Morava?
2. **V jakém jazyce byly slouženy křesťanské liturgie** na Velké Moravě?
3. Popište **sled událostí, které předcházely příchodu věrozvěstů** na Velkou Moravu!
4. **Kdy přicházejí na Velkou Moravu věrozvěstové Cyril a Metoděj?**
5. Vysvětlíte, **v čem spočívá přínos Cvyrla a Metoděje** pro slovanskou kulturu a vzdělanost!
6. Jak se rozvíjela **slovanská liturgie po Metodějově smrti?**
7. Čím se vyznačovalo **období vlády knížete Svatopluka?**
8. Jak se vyvíjí **Velká Morava po Svatoplukově smrti?**
9. **Ze kterého roku je poslední zpráva** o Velké Moravě?
10. Uveďte **vnitřní a vnější příčiny rozpadu** Velké Moravy?
11. Vysvětlíte **význam Velké Moravy** v českých dějinách!
12. Které archeologické **nález dokládají vysokou úroveň šperkařství** na Velké Moravě?
13. **Která města patřila k významným centrům** Velké Moravy?